

Asiantuntijalausunto 24.1.2023 sosiaali- ja terveysvaliokunnan etäkuulemistilaisuus

HE 300/2022 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi potilasasiavastaavista ja sosiaaliasiavastaavista sekä varhaiskasvatuslain 53 §:n muuttamisesta

Keski-Uudenmaan Hyvinvointialue kiittää mahdollisuudesta osallistua kuulemistilaisuuteen. Lakiesityksen mukaan sosiaali- ja potilasasiavastaavatoiminta on hyvinvointialueiden uusi järjestämistehtävä, lisäksi sosiaali- ja potilasasiavastaavien vastuualuetta on laajennettu erilaisin uusien tehtäväluein (esim. yksityinen terveydenhuolto, HUS:n terveysosasto). Yleisellä tasolla pidämme esitettyä lakiuudistusta hyvänä, sillä siinä määritetyt uudistukset liittyen erityisesti potilasasiavastaavan toiminnan ja velvoitteiden sekä kelpoisuuksien määrittelyyn parantavat potilasasiamiesten osaamista ja turvaavat potilaiden saaman palvelun laatua.

Lakiesityksen yksityiskohtaisemmassa tarkastelussa kuitenkin on määritelty useita velvoitteita ja asioita, jotka vaatisivat vielä tarkempaa tutkimista ja selvittelyjä toteutuakseen sujuvasti lain voimaantullessa. Lakiuudistuksen aiheuttamat kustannukset hyvinvointialueille vaikuttavat liian pieniksi arvioiduksi huomioiden uudistuksen seurannaisvaikutukset kokonaisprosessissa sekä niiden vaatimissa muutoksissa hyvinvointialueella ja eri organisaatioiden rajapinnoilla, näiden uudistamisessa sekä tiedon- ja rekistereiden hallinnassa ja etenkin integraatioissa. Lakiuudistuksen velvoitteista syntyy uusia tehtäviä ja niiden kattamiseksi tarvitaan työpanosta myös muissa järjestäjän toiminnoissa kuten toiminnan valvonnassa, rekisterien määrittelyyn ja pitoon sekä henkilötietojen käsittelyyn liittyen, tietoturva ym. eli lakiuudistus koskee hyvinvointialueen järjestämistehtävää laajemmin kuin sosiaali- ja potilasasiavastaavien ja koordinoivan henkilön työnkuvaa sekä niihin liittyviä kustannuksia, joiden palkkaukseen esitetyt kustannukset vaikuttivat esityksessä riittävältä. Lakiuudistus edellyttää toteutuessaan myös sekä sisäistä että ulkoista tiedottamista että henkilöstön kouluttamista.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueella tähän saakka sosiaali- ja potilasasiamiestoiminta on järjestetty toiminnan riippumattomuus ja puolueettomuus turvaten ostamalla palvelu sosiaalialan osaamiskeskukselta. Organisaatiossamme on nimetty vastuuhenkilö, jolle on nimetty erikseen tehtäviä tukemaan ja mahdollistamaan sosiaali- ja

potilasasiamiestoiminnan sujuvuutta sekä raportointivelvoitteiden toteutumista. Alueellamme potilasasiamiehen raportointivelvollisuudet ovat olleet samantasoiset kuin sosiaaliasiamiehen, vaikka nykyisin se ei olekaan lakisääteinen velvoite. Pidämme tähän toimintatapaan liittyviä nyt esitettyjä lain uusia velvoitteita hyvänä. Potilasasiavastaavalle ja sosiaaliasiavastaavalle ehdotettuja kelpoisuusvaatimuksia pidämme asianmukaisina. Ehdotettu tehtävien päätoimisuus vahvistaa heidän osaamistaan, varmistaa resurssin riittävyttä ja parantaa palvelun laatua.

Keski-Uudenmaan hyvinvointialueen väestöpohja on hieman yli 200 000 asukasta. Tähän saakka sosiaali- ja potilasasiamiesten (2 hlöä) työskentelyalueen kokonaisväestöpohja on ollut 330 000 asukasta. Emme ole saaneet palautetta riittämättömästä resurssista oman alueemme asukkailta, asiakkailtamme tai potilailtamme tai palveluntuottajilta. Emme myöskään henkilöstöltämme. Raportointien tai yhteistyön puitteissa resurssivaje ei ole noussut esiin. Mikäli potilasasiavastaavien ja sosiaaliasiavastaavien määrästä esimerkiksi suhteessa hyvinvointialueen asukaslukuun tullaan säätämään velvoittavasti nyt käsillä olevan esityksen mukaisesti (1/100 000-150 000 asukasta), resursointitarve osaltamme kasvaa. Kansallisesti tarkastellen se voi kuitenkin nostaa sosiaali- ja potilasasiavastaavien palvelun laatua.

Sosiaali- ja potilasasiavastaavan toimintaa tukevan erillishenkilön nimeämistä pidämme tärkeänä, mutta samalla katsomme, että ko henkilöllä voi olla myös organisaatiossa muita tehtäviä/vastuualueita. Tämä varmistaa myös sosiaali- ja potilasasiavastaavan tehtävään liittyvän järjestäjätehtävän toisaalta riippumattomuutta ja erillisyyttä muista järjestäjätehtävistä ja palvelujen tuotannosta, ja samalla sen integraatiota osaksi asiakkaiden ja potilaiden palveluprosesseja.

Varhaiskasvatuksen sosiaalineuvonta on kokemuksemme mukaan hyvin vähäistä. Tämä herättää kysymyksen tulisiko varhaiskasvatuksen oikeusneuvonta järjestää jollakin muulla tavoin, jotta kysyntä kohtaa tarjonnan vai onko tarve näin pieni/liittyy siihen, että varhaiskasvatus ei ole sosiaalipalvelua.

Lopuksi toteamme vielä, että pidämme nimikemuutoksia asiamiehestä sosiaaliasiavastaavaksi ja potilasasiavastaavaksi perusteltuna ja sopivina.

Keski-Uudenmaan Hyvinvointialue

Kristiina Kariniemi-Örmälä

integraatiojohtaja

p.050 497 2558

kristiina.kariniemi-ormala@keusote.fi

